

Partnerskabsaftaler i Tarup-Davinde

Sammen løfter vi stærkere

Grusgravsområdet ved Tarup-Davinde er gennem årene vokset fra at være en grim ælling til en smuk svane – en naturperle omgivet af små landsbysamfund tæt ved Odense med værdifuld og storslået natur. De tidligere grusgrave er i dag omdannet til en mosaik af søer, plante- og dyreliv, små skove, shelters, forbundet af stier og tunneler under de trafikerede veje. Der er mange forskellige brugerinteresser i området, som f.eks. gåture, løb-, sejlads-, svømme-, fiske-, sejle, cykle- og rideaktiviteter m.m.

Tarup-Davinde I/S (TD), som er lodsejer, er et selskab ejet af Faaborg-Midtfyn - og Odense Kommune. Selskabet opkøber de færdiggravede grusgrave, hvorefter de indgår i visionen om at udvikle *Fyns største sø-landskab i et sammenhængende natur- og fritidsområde*.

Der skal altså være plads til både natur og mennesker i området. Det sker i praksis ved at inddele området i zoner, hvor nogle er reserveret til naturen og andre til områder, hvor mennesker må færdes. Målet er at mange mennesker søger mod TD, når de ønsker at dyrke fritidsinteresser, samtidig med at der er mulighed for fine naturoplevelser i området.

TD er en lille organisation, med fem ansatte, bl.a. to naturvejledere. TD har fødderne solidt plantet i den kerneopgave, som selskabet har fået stillet af ejerkommunerne: *naturoplevelser, sundhed, fællesskab, leg og læring for borgeren*. Kerneopgaven er, som udgangspunkt, rammen for hvad selskabet kan arbejde med.

TD er, som mange andre offentlige institutioner, presset af stram økonomi og mange ønsker og drømme fra borgerne til nye aktiviteter og faciliteter. Ofte kræver borgernes ønsker specialviden, som TD ikke råder over, men hvor borgerne i flere tilfælde har kunnet bidrage.

Denne situation kalder på nye løsninger, hvor der er brug for at borgerne bliver aktive medspillere i bl.a. udvikling og drift, således borgernes ønsker og drømme kan realiseres. TD har i de sidste fem år bevæget sig fra "en klassisk forvaltningsrolle", hvor borgene bliver mødt med "I skal, I kan, I må ikke" til i stedet at invitere borgerne, til aktivt at medvirke i at udvikle og drifte natur- og fritidsområdet.

Denne lille folder handler om, hvordan TD har udviklet en metode, hvor vi anvender partnerskaber, som en strategi til at udvikle og drive et konkret natur- og fritidsområdet.

Folderen beskriver TD's erfaringer med forskellige faser, som selskabet lokalt har gennemlevet i forsøget på at skabe interesse, motivation, etablere lokale foreninger og samarbejder med borgerne.

Folderen er krydret med en række små praktiske hændelser fra hverdagen i arbejdet med partnerskaber og frivillige borgere.

Foto: Tarup-Davinde MTB Sporlaug på toppen af Røllehøj

Fase 1 - Ideer og konflikter som kickstarter

TD området, benyttes flittigt af en bred vifte af brugere, der dyrker mange forskellige interesser. Efterspørgslen på området er stor, mange vil gerne have "en bid af kagen" og kommer med nye ideer til benyttelsen af området – i halen på dette kan der følge sammenstød og konflikter mellem både de organiserede og selvorganiserede brugere.

Henvendelser om nye ideer og drømme fra brugere, konflikter mellem forskellige brugergrupper og pres på den offentlige økonomi, er en del af hverdagen for mange offentlige naturforvaltere.

I TD giver disse begivenheder og kontakter, **anledning** til at tale med borgerne. Det har vi brugt til at etablere relationer og starte en dialog. I flere tilfælde er det efterfølgende blevet startskuddet til at etablere partnerskaber med en række brugere. Partnerskabstanken er blevet midlet til at realisere en række af borgernes ideer, ønsker og drømme, samt at forpligte brugerne i et velfungerende samarbejde, også på tværs af brugergrupper, som tidligere ofte havde konflikter med hinanden.

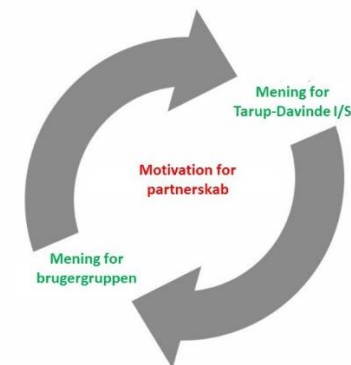
Det er alt afgørende at identificere den motivation i brugerne, som vil få de frivillige til at bruge tid på at udvikle et offentligt område i en ellers travl hverdag. Motivationen hos den enkelte kan komme mange steder fra - det kan være et personligt behov, et ønske om forandring eller en meningsfuld ide, sociale relationer, en forøgelse af livskvalitet via naturoplevelser, samvær mv. eller det, at være med til at skabe og udvikle.

Pointen er, at det tidligt i dialogen med brugerne, er vigtigt at finde/identificere gnisten til den motivation hos den enkelte, som tænder lysten til at tage ansvar, både i det lille og i det store fællesskab. Hos TD, var det et nyt "arbejdsfelt" for medarbejderne og noget som vi løbende øver os i.

Fase 2 - Dialog flytter grænser

Nye ideer eller konflikter er en god anledning for TD til at mødes med områdets selvorganiserede brugere og høre nærmere om, hvad der rører på sig, og hvad de drømmer om eller hvilke konflikter de oplever.

Hvis der kommer gode og relevante ideer eller løsninger på konflikter på bordet, som giver mening for både brugerne og TD, så starter processen med etablering af et partnerskab.

For at man kan etablere et partnerskab, skal det give mening for begge parter.

I TD-regi, har det ofte været en række selvorganiserede brugere som har henvendt sig. I de tilfælde er første skridt i partnerskabsmodellen at bede brugerne om, at organisere sig i en lokal forening (en juridisk enhed), således samarbejdet fremadrettet sker med en organiseret gruppe og ikke en gruppe individer. Disse nye foreninger etableres via generalforsamlinger med en bestyrelse, som består af en formand, en næstformand, og en kasser og evt. andre bestyrelsesmedlemmer. Partnerskabstanken bygger på at indgå som partnere, altså ligeværdige, i løsningen af en opgave. Denne tankegang er et brud med den klassiske opfattelse af relationen mellem "det offentlige" og borgeren. Borgeren, som har betalt skat, forventer meget af det offentlige, som modsat fortæller borgeren hvad denne kan få eller må.

En af opgaverne har derfor været at ændre borgernes opfattelse af, hvad TD kan levere, både økonomiske og i forhold til viden på specifikke områder.

Flytte borgerperspektivet fra:
At kræve sin ret og have
forventninger til TD's aktiviteter
og initiativer i forhold til egne
interesser

TIL

Forpligtende partnerskaber mellem
borgerne og TD, med fokus på
borgernes ønsker, drømme og
ressourcer, indenfor rammen af TD's
kerneopgave

Denne gensidige opfattelse (kultur), er det vigtigt at få arbejdet med allerede i den spæde start af et partnerskab.

I Tarup-Davinde har vi gjort dette ved:

- at tale om hvad et forpligtende partnerskab er
- fortælle om den nye måde at arbejde på
- danne relationer og beskrive en fælles fremtid, både internt i egen organisation og med borgerne i forbindelse med partnerskabsdannelsen

I denne fase har vi været klare vedrørende rammerne for vores partnerskab, herunder forventningerne til partnere: *de skal organisere sig, de skal medvirke til at skaffe finansiering til deres ideer og drømme, samt at de skal være med til at drifte deres faciliteter, når de er etableret.*

Et af redskaberne i denne fase er en dialogbaseret anerkendende og positiv kommunikation. Mange borgere er utrygge ved at indgå i et partnerskab. Med dialog, kan man skabe tillid og fjerne usikkerhed om ansvar. Det er vigtigt at borgerne forstår, at de ikke står ikke alene om ansvaret for projektet, men at partnere, løser hver sin del af opgaven og støtter hinanden. En tydelig dialog, hvor forventningerne bliver afstemt, hjælper på motivationen, modet og trygheden hos brugerne.

Cases:

Nedenstående er 4 konkrete eksempler på anledninger, som er brugt til at etablere partnerskaber, samt hvordan partnerskaberne har udviklet sig.

Konflikt – fine fisk, men dårlig fiskekultur

Områdets fine fiskevande, med store karper og geder er et tilløbsstykke for fiskere af mange nationaliteter, der bor i nærområdet. Danske, østeuropæiske og østasiatiske fiskere havnede ofte i sammenstød om TD's fiskevand. De danske fiskere har kultur for at sætte fisken ud efter fangsten og har ikke tradition for at spise ferskvandsfisk, mens det modsatte er tilfældet for østeuropæiske og østasiatiske fiskere. I søerne er det kendt, at der holder kæmpe store 20 år gamle karper og geder til, det var disse

fisk, nogle navngivet, som de danske fiskere, var bekymrede for ville ende på middagstallerkenen.

Medlemmer fra Odense Sportsfisker Klub (OSK), som også dengang fiskede i området, kom med meldinger om søer, der blev tømt for fisk, ulovligt harpun- og rusefiskeri og tydeligt for alle, store mængder af affald ved fiskepladserne. Opgaven var ikke mulig at løse for TD, der manglede personale og specialviden om fiskeri.

Gedde fanget ved Hudevad Sø og genudsat Foto: Henrik Kristensen

Efter talrige møder imellem TD og utilfredse medlemmer fra OSK, spirede en ide og et partnerskab frem, det blev til Tarup-Davinde Fiske Sammenslutning, som i dag har overtaget ansvaret for fiskekulturen i området. Det har de gjort ved at få lavet en hjemmeside, der beskriver områdets gældende regler og overnatningsfiskepladser, de administrer indbetalinger til årskort og har et kontrolkorps, der har kontakten til fiskerne i området.

En løbetur og en ide – som har taget tid

Der er også eksempler på at vejen kan være lang og fyldt med forhindringer. En lokal løbeklub inviterede TD's naturvejleder på en løbetur, efter han havde luftet ideen om en udesauna i TD, drevet af frivillige. Løbeturen var samtidig en planlagt rundvisning i området, hvor bl.a. udesaunaens mulige placering blev vist frem. Løbeklubbens medlemmer, syntes godt om ideen og på TD's opfordring fik de hurtigt organiseret sig i foreningen Lille Ibjerg Sø-sauna for efterfølgende at kunne samarbejde med TD i et partnerskab om udvikling, etablering og drift af en fremtidig udesauna.

Saunaforeningen brændte for ideen, men var også splittet i to lejre, nogle ønskede én træhyttesauna til 200.000 kr. andre én arkitekttegnet moderne betonsauna til 1,7 millioner. Det blev den arkitekttegnede version der vandt i første omgang og mange støtteerklæringer og fondsansøgninger blev skrevet. Mens denne proces stod på mødte saunaforeningen stor modstand fra lokalbefolkningen, som var bekymret for støj og gener fra publikum, nogle udtrykte at projektet var en ballon, der var blæst op til noget, den ikke skulle være. Saunaforeningens bestyrelse tog initiativ til et dialogmøde med borgerne og her mødtes så to lokalt forankrede borgergrupper, der hver ville noget forskelligt med naturområdet. TD var også inviteret, men saunaforeningens bestyrelse afholdt selv mødet og tog imod de bekymrede borgere med åbenhed og tilkendegav at projektet måske var for stort, de opfordrede alle til at deltage i næste generalforsamling, hvor de kunne være med til at træffe de videre beslutninger og inviterede dem til at stille op til bestyrelsen.

I sidste ende blev projektet kun tilgodeset med 160.000 kr. af fondene. En træhytte blev i stedet vedtaget, men kommunens strenge sikkerhedskrav kunne ikke imødekommes af leverandøren. Nogle af bestyrelsesmedlemmerne var ved at miste modet og bestyrelsesformanden trak sig og en ny kom til. Nu er det snart 4 år siden foreningen blev stiftet og den arkitekttegnede sauna er blevet til én saunatønde, som venter på en byggetilladelse før den kan etableres.

Ide – nyt område, nye muligheder for ridefaciliteter

Tarup-Davinde Rytterlaug er et eksempel på et partnerskab, der startede med en god ide. TD havde netop købt et nyt stort område og skulle i gang med at etablere infrastruktur i området. TD's naturvejleder mødte i anden anledning en rytter og snakken faldt på det nye område og rytterens drømme og ønsker til ridestier. Aftalen blev at TD inviterede 11 selvorganiserede ryttere på en gåtur og bålkafe i det nye område. Den eftermiddag blev drømme og ideer om nye ridestier og andre ridefaciliteter italesat og diskuteret. Ved afslutningen af mødet beskrev TD rammerne for at samarbejdet kunne etableres: Ryttere skulle organisere sig i en forening, de skulle medvirke til at skaffe finansiering og de skulle efterfølgende medvirke til driften af stierne. Rytterne vendte efter et stykke tid tilbage med en forening samt lyst og tro

på at deres ideer og drømme kunne realiseres ved fælles hjælp og ansvar i et partnerskab.

Med Rytterlauget fulgte ressourcer i form af medlemmer med erfaring for projektledelse, ingeniørviden, udarbejdelse af budgetter og fundraising for ca. 1 millioner kroner, et stort stykke arbejde, som TD sandsynligvis ikke havde brugt ressourcer på uden et partnerskab.

Foto: Tarup-Davinde Rytterlaug har 13 km gode ridestier, til glæde for rytterne på Fyn

Sammen er det lykket partnerskabet at realisere ideen om et ryttervenligt TD med i alt 13 km sammenhængende ridestier og efterfølgende en treckbane til ca. 800.000 kr. som er på tegnebrættet. Rytterlauget medvirker til driften af ridestierne og laver 2 årlige sikkerhedstjek af stierne.

I dag har foreningen over 128 aktive medlemmer, der rider i Tarup-Davinde. Medlemmerne bruger Facebook til at kommunikere med hinanden, her informeres om større arrangementer som cykelløb, løb m.m. hvor det er bedst at lade hesten stå hjemme.

Konflikt – Det kunne være gået helt galt.

Det kunne være gået grueligt galt en dag på Ibjerg, hvor skytteforeningen trænede på skydebanen. Trods afspærringer havde en MTB-rytter, forvildet sig ind på Ibjerg, hvor et spor lavet af mange selvorganiserede MTB-ryttere, førte ham tværs over den aktive skydebane, foran de chokerede og vrede skytter. Skytteforeningen lejer skydebanen af TD, men Ibjerg var også et MTB- område, når skydebanen var lukket.

Skytteforeningen henvendte sig til TD om den alvorlige episode, som herefter fik en lille gruppe selvorganiserede MTB-ryttere indkaldt til et møde. Hvis der forsat skulle være MTB-spor på Ibjerg, måtte MTB-rytterne træffe den nødvendig beslutning om at organisere sig og indgå i partnerskab med TD. Det blev til foreningen Tarup-Davinde MTB sporlaug.

I samarbejde med TD, står Sporlaugets medlemmer nu for at vedligeholde, udvikle og etablere nye og eksisterende spor i TD og de sikkerhedsgodkender sporene flere gange om året. Medlemmerne har erfaring og teknisk viden om etablering af MTB-spor og sikkerhed, hvor ét af medlemmerne, forsker i MTB-ulykke statistik på SDU. Afspærring af stierne er skiftet ud med synlige farvede plastkæder, når skytteforeningen skyder på Ibjerg.

Sporlauget er dog et af de mere sårbare partnerskaber, da bestyrelsen er meget lille og der kun er få aktive medlemmer, til at udføre det praktiske arbejde

Foto: Tarup-Davinde MTB sporlaug har arbejdsdag, hvor sporene udbedres.

Fase 3 - Partnerskabet etableres

I TD-regi arbejdes men en "standard" partnerskabsaftale, som beskriver hvad parterne bidrager med, hvordan økonomi mv. skaffes samt et afsnit om forsikring af de frivillige, når de udfører frivilligt arbejde i TD-området.

Aftalen beskriver regler og rammer for benyttelsen af området og ansvarsopgaverne fordelt imellem parterne samt kommunikationskanaler mv. Det fælles ansvar giver fra starten en åbensindet og tillidsbaseret dialog, der gavner begge parter. Kommunikation og møder mellem foreningen og TD foregår via bestyrelsen, som kommunikerer videre til medlemmerne.

I TD sker kommunikationen internt i partnerskabsforeningerne oftest via Facebookgrupper, som har vist sig som en hurtigt og effektiv kommunikationskanal for de nyetablerede foreninger. Foreningerne kan formidle deres budskaber videre til et stort publikum og samle folk til møder, ligesom TD kan formidle relevante budskaber til foreningerne.

Facebook grupperne giver samtidig andre partnerskaber mulighed for at dele relevante informationer mellem hinanden f.eks. dage eller tidspunkter med store arrangementer mv.

Fase 4 - Vedligeholdelse af partnerskaberne

Når partnerskabet er etableret, er det vigtigt at parterne tager deres ansvar på sig og at de i fællesskab får udviklet og realiseret de projekter, som de har sat sig som mål. I TD-regi afholdes årlige partnerskabsmøder, hvor der evalueres, rettes til og lægges planer for den kommende sæson.

Foruden denne formaliserede kontakt, er det vigtigt løbende at være i dialog om stort og småt. I Tarup-Davinde har vi en hel del udstyr som partnerskaberne kan låne i forbindelse med arbejdsdage mv., og disse udlån er en god anledning til at få talt om eventuelle udfordringer.

Det er desuden vigtigt at få markeret eller fejret når projekter lykkes eller gode arrangementer løber af stablen.

Fase 5 - På den lange bane - styrkelse af partnerskabsrelationer

I Tarup-Davinde har vi været i gang med partnerskaber i 5 år. Det har været en særdeles spændende og forskellig proces at arbejde med de enkelte partnerskaber. Det er blevet tydeligt at det også er vigtigt at få partnerskaberne (de små fællesskaber) til at se sig som en del af det store fællesskab (alle brugerne i Tarup-Davinde området). I den forbindelse er det vigtigt at skabe en gensidig respekt for hinanden på tværs af partnerskaber/brugergrupper, således samarbejder kan etableres, konflikter kan løses og aktiviteter kan planlægges i respekt for andre.

De redskaber som er igangsat i TD-regi er at afholde en årlig frivilligfest, hvor alle de frivillige, som har bidraget i årets løb inviteres til en hyggelig aften i starten af august. Her blander vi de frivillige således, der kan dannes relationer på tværs af partnerskaber. Dette har vist sig nyttigt i forbindelse med løsning af udfordringer inden de bliver til konflikter.

Derudover afholder Tarup-Davinde I/S hvert andet år Tarup -Davinde Dagen, hvor selskabet inviterer områdets brugere til en dag, hvor de viser og fortæller om deres brug af området. Det er et arrangement, som besøges af op imod 2000 gæster pr. gang. Her har partnerskaberne også mulighed for at bevæge sig rundt til hinandens stande og få en snak og danne relationer.

I Tarup-Davinde I/S udviklingsplan er det Fælles Mødested beskrevet, og dette projekt arbejdes der pt. på at realisere. Det er et projekt, som arbejder med at "fælles betyder at vi deler faciliteter" og i den sammenhæng er områdets partnerskaber inviteret med ind i processen, som en naturlig del af at være partnere. Foto: Foreningen Tarup-Davinde Åben Vand Svømmebane ligger svømmebøjer ud.

Foreningen Tarup-Davinde Åben Vand Svømmebane ligger svømmebøjer ud.

Efterskrift.

I Tarup-Davinde området er der etableret en række partnerskaber. Det er for alle parter en ny og udfordrende måde at arbejde på. Det er vores erfaring at brugere og forvaltere, skal se sine roller på en ny måde, og det kræver en "kulturforandring", som alle skal øve sig på.

Vi er i gang med denne proces, men bestemt ikke i mål, og det vil fortsat kræve stor opmærksomhed at få partnerskaberne til at leve, samt at etablere nye.

Udbyttet og det ejerskab og engagement som borgerne bidrager med, er pt så væsentligt, at Tarup-Davinde I/S vil fortsætte ad partnerskabssporet.

Samarbejdet med partnerskaberne de sidste fem år, har haft en meget positiv effekt på friluftaktiviteterne og -faciliteterne, som TD's Naturområde kan tilbyde borgerne og det er et godt eksempel på, at vi sammen, løfter stærkere.

Formålet med denne skrivelse, er at give andre forvaltere indblik i hvordan TD har udviklet en metode, der anvender partnerskaber, som en strategi til at udvikle og drive et konkret natur- og fritidsområde.

Det er en spændende proces, som bl.a. lægger op til at man som naturforvalter træder ud af sin klassiske forvalterrolle. Det er vores erfaring, at hvis man skal i gang med en lignende proces, så er det en beslutning som skal understøttes på ledelsesniveau.

Årets frivillighedsfest styrker borgernes relationer på tværs af brugergrupper.